

**AKR
KAR**

ivioalc

HALKEVİ

Sayı : 9

MAYIS 1935

Yıl : 1

1934

Kemal

« Akpınar » da

İnkılabımızla idealine ve Halkevi programının gösterdiği kültüre uygun olan yazılar nesredilir. Yazıların mümkün olduğu kadar ana diliyle işlenmesi birinci dileğimizdir.

Mecmuaya konmayan yazılar geri verilmez.

İçindekiler

C. H. P. Kurultayını kutla	Cevat İdil
Niğde tarihi	M. Z. Oral
Rubaiyat « Şiir »	A. Hayyat
Bayram ve göz yaşları	Cavit Alp
Gözler « Şiir »	Derleyen M. Z. Oral
(Akpınar) a « şiir »	E. Sünğür
İsteriz	C. idil
Hikmetli fikirler ve mükteli sözler toplayan izmir	A. M. Kaymak
Halk çabıyatı « Şiir »	Derleyen M. Elmacı
Büyük hikâye Maksim gorki	B. S.
Elmalıklarda mdhtap « Şiir »	C. i.
Hayat « Şiir »	Özdoğan Sami
Çalışkan gençlerimize « Şiir »	C. idil
Zabita Memurlarımıza Adli Konferans	Baha Soysal

İmtiyaz sahibi : Eczacı Naim Erem, Umumî neşriyatı idare eden

Muallim Cevad

Niğde'de Vilâyet Matbaasında basılmıştır

OSMAN FERİT SAĞLAM'IN
TÜRK TARİH KURUMUNA
ARMAĞANIDIR

Sayı :

Yıl : 1

9 MAYIS 1935

AKPINAR

Niğde Halkevi Mecmuası

Cümhuriyet Halk PARTİSİNİN DÖRDÜNCÜ KURULTAYINI KUTLA!.. ALKIŞLA!..

Çelik kanatlı kartal uçuşlarıyla bir sinekçil kuşunun aczini aynı zamanda özünde cemedan insan zekâsının bitmez, tükenmez yapış, çatış ve yükselişlerini eniş ve yuvarlanışlarıyla öyle telif edişleri. Varlık hazinesile hiçlik definesini öyle ince tükler ki maddesiz olur ki bu vapurları dâvâsında dâvâsı vakit geçirmiş;

« Her zerresinde başka bir lisanı fasih ile ilân eder vücudu hudayı bu kâinat. »

diyerek kendi yarattığını kendini yaratan sanmış;

« Ayinei cemali ezeldir bu kâinat, Eyler huda görenlere her yüzden iltifat. »

diyerek o aynanın da, o hudanın da aynı şey olduğunu ayırt etmez iken birden bire :

« Veren vücudu dahi kibriyaya aklımdır. » ve :

Dedim mîru olurlar benden-sanırlar baş-
ku nur anı.

Ve nihayet :

Ben oyum, ol bende meknuz.
diyerek evç noktasında kanat süzmüştür.

Acu un ötküncünü karıştırırsanız zekâ dediğimiz bu ulu Tanrıyı

Ulusumun Dehâsının güneşi
Gök Tanrının yer yüzünde bir eşi

sayısız kılıklara bürünmüş görüştünüz. O size sayısız yapılarını gösterir. Fakat bunların içinde en temellisi ve sağlamı (Ulus) tur.

Düşünüş ve duyuş, anlayış ve anlatış enekleri (unsurları) oral (aynı) olan bu kurumum çatıları zaman zaman bozulsa da temeline bir şey olmuyor. Buna en parlak örnek Türk ulusudur.

Ötküncün gösterebildiği en eski çağlardan beri Başbuğlarını ancak kurultaylarda seçen bu ulus, sosyallığı yaymak yumuşuyle acunu

On yıllık Başbakanımız
İsmet İnönü

kaplarken taşan gururu zekâ onğasının (Tanrı) gözlerine çok kere gergi (perde) olmuş olmalı ki mühitlerin karşılıklı verimlerinden müteessir oldu. Kendine temeesül ve intihak ettirmek gerekirken çok ke re kendisi tem-sül ve intihak etti. Bu yüzden o köklü ulusal seciyesi yer yer bozuldu.

Cingiz bu bozukluğu düzeltmek

için Türk birliği yaparak millî karakterleri ihya etmeyi diledi ve çalıştıysa da çok dağınıklık, şahsî ihtiraslar ve zaman onun da yasalarını hükümsüz bıraktı. Resmî dili Arabca, acemce olan Türk devletleri nin görülmesi Türk kültürüne vurulmuş çelmelerin acı örnekleri oldu.

Boz kurdun mert, yiğit ruhu, uyuz tilkilerin hilekâr ruhundan yapılan aşılarda hastalandırılarak asırlarca inlettildi. « Hâkan ulusun seçilmiş mümessilidir. » ananesinin yerine « Çiftliği yurt, kölesi ulus olan Hâkanlar » ananesi ikame edildi. Millyetimiz körletilmek için ümmet siyaseti tutuldu. En nihayet ilmin değil saksâğadların bile güleceği vâhî, sonu gelmez esaslar üzerinde « Osmanlı dili edebiyatı » diye bir müslüman milletler esperantosunu kurdu.

Dünyaya ilk medniyet örneklerini veren bir milletin hayatiyle en çok bu kadar oynanabilirdi. Artık bıçak kemige dayanmıştı. Yirminci asır ilim ve sanatının kahhar hâkimiyetini gösteren cihan harbi biterken vustaî zihniyetler için hazırlanan mezarların en büyüğüne Osmanlı imparatorluğuyla birlikte Türklüğü gömmeye hazırlanan mezarlıları korkup dağıtan bir hadise oldu.

Bu, ezellere en yakın çağları halk eden ve ebedlerin son sayfasını kapamıya buyurulmuş olan Türkün, millî şuurunun uyanışı idi.

Bu, bir şimşektiki (Jüpiter) in hiddet şerarelerine benzemiyordu. (Mavri mira) ların külünü (Mega-li idea) ların semasında tutuştur-

duğu yangınların üstüne serperek alevlerini bir anda söndürdü. Bu, bir şimşektiki ki (Pontos) ları, (Hi-vi) leri ve bunlara benzer mikrop-ları dezenfekte etti.

ları yapan vatan severlerin yüreklerini tutuşturan kıvılcıklar bu şimşekten kopmuştu.

1919 mayısında Mustafa Kemali Anadoluya geçiren, Sivas kongresin

Artık Ulus köle, Yurd çiftlik değildir. Genç Türk Cumhuriyetinin mayasını « Damarlarımızda yüzen sosyal kanımızda » görerek değişimler, önürmeler yaratan Halk Partisi Başkanı ATATÜRK, halkımızla böylece annac annaca, yürek yüreğe gelerek konuşuyor.

Bu, bir şimşektiki ki kapitalistlerin kafasından Türkiye mandaterliği fikirlerini ateşten bir sünger gibi sildi. Bu, bir şimşektiki ki (Sevr) muahedenamesinin maddelerini İnönünde, Sakaryada, Dumlupınarda yaktıktan sonra Lozan sulhuna mukaddes ışıklarını saçarak Türklüğün yer yüzündeki varlığının mânasını aydınlatmıştı.

Osmanlılığın inhilâlinde ecebe ilhaklarını yer yer reddeden kurum-

yaptıran, bütün millî teşekkülleri (Müdafaai hukuk Cemiyeti) Adı ve programı altında toplayan, bu şuurun şimşegidir.

Kendi kendini kurtarmak, kendi kendini idare etmek, Büyük Millet Meclisini kurmak, kafaları orta çağların hastalıklarıyla maşûl Padişah ve Halife denen tufeylilere

« Gölge etme, başka ihsan istemem » demek, en modern bir Cumhuriyet

kurmak, yüz yılın adımlarını on yıla sıkıştırmak, gücünü yüreklerimize bu tanrısal ısıklık damdırdı.

Bugün, on altı yıldan beri bu ışığın yaratıcı kudretini hiç birimize nasip olamamış kuvvetli adese-sinden görerek ona en iyi istikametler veren, Türklük dehasının en parlak ve en yüce timsali (Kamâl

Halk ve köy siyaseti devletçilik rejimimizin temelini ve özünü besler bu yönlerden anlıyan yüce Başbakanımız Köylülertimizle böyle konuşuyor.

Atatürk'ün, programında altı ışı (Şimşek) pırıldayan (Cümhuriyet Halk Partisi Kurultayı) nın Kamu tay kuragında toplandığı gündür.

Evrene parmak ısırtan inkılabının gelecek yıllarına, kim bilir nasıl yeni yaratışlar hazırlıyacak olan bu gününü, bu kurumunu kutla ve candan alkışla; Türk oğlu!

CEVAT İDİL

Niğde Tarihi

◆ Ulukışla ◆

« Baş sekizinci sayımızdadır » Eski Halala şehrinin Bulgar dağ eteklerinde olması ihtimalini Şarl - teksiye kaydediyor . Ulukışlanın on dokuz kilometre

şarkındaki Hasan gazî köyünün yende eski Lülü kenti vardır . Lülü kalesi de halkın Lüle=çanakçı [.]dedikleri ve Hasan gazinin başındaki kaledir . Kipert haritasında burayı göstermiştir . İngiliz müsteşırı Ramsey de burayı görmüş ve kay-

[*] Yerliler : Kalanın yanındaki Çanakçı köyüne bağlayarak çanakçı kalası derler . Lüle - Lülü sözünün Lülü de ayrıca yazılacaktır.

detmiştir . Kayseri — Niğde kitabını yazan Müsyü Gabriyel buraları gezirken (Lülü) yü görmediğini yazıyor . (Lülü) nün İstanbul civarında olmasına taraftar görünüyor . Fakat Gabriyelin belli başlı mehzahından olan Çihannüma Karamandaki kaleleri sayarken Lüle kalesini de unutmamıştır . (*)

Bununla beraber Ulukışlaya otuz beş kilo metre uzakta ve Lülü kalasının yanında Gedelli köyü vardır . Burada Kala ağasigillerden Mehmet oğlu Abdüsselâmdaki beratlar meseleyi daha iyi aydınlatıyor :

« Niğde Sancağının Şücaeddin nahiyesinde vaki lüle hisarı kalası muhafazasına memur... » diye başlayan 1209 tarihli berattan anlaşıldığına göre eskiden beri burada yerli askerlerden gedikliler varmış; fakat bunların işlerini doğru görmedikleri anlaşılmış, oralarda dolaşan eşkiyaların gelip geçtiği Çiftehan derbendinin de gözetilmesi ve hacıların, yolcuların önlerini kesmemeleri için derbentçi başı Mustafa nın dileği üzerine kaleye yeniden asker yazılmış, ellerine beratları verilmiş Abdülfettah da başlarına kethuda dikilmiş Gedellinin bir kilo metre yanındaki Hisarı Ballık malından günde on altı akça ulufe verilmiş... imiş..

Diğer 1143 ve 1212 hicrî tarihli beratlarda dahi (Lüle) adı geçiyor.

Selçukilerin zamanında olup bitenleri doğru olarak yazan Bibi oğlu; tarihinde Niğde Subaşı Hattı oğlu Şerafettin Mesut'un Lülü kalesine kaçtığını orada tutulup

[*] Çihannüma kâtip çebebi Sayfa : 615

asıldığını yazıyor . Şu halde Lülü şehri ve kalesi burasıdır . Kale çok sarp ve yüksek bir kayanın üstüne kurulmuştur . Dar ve çetin bir yoldan üstüne çıkılır .

Kayanın üzeri genişçe, düz bir yerdir . Üstünde bir çok örenlerle sarnıcı vardır .

Bizanslılar zamanında Bulgar dağlarından çıkarılan gümüşlerden burada para basılmış . Maden ocaklarında latince kitabe de vardır . Bunu (Niğde tarihi)nde göreceğiz .

(Lülü) nün Selçukiler çağında işlek bir Darbhanesi olduğu anlaşıyor . Selçukilerden üç kardeşler hükûmetinde ve Keykâvus Kılınç arslan 4. Keyhusrev 3. Mesut 2. zamanlarında ve 1253 - 1287 yıllarına kadar burada para basılmıştır . (*)

Aşağıda görüldüğü gibi paralarda

(معدن لولو) (مدينة لوله) (لولو) (لولو) yazılıdır .

Mesela Kılınç Arslan oğlu Keyhusreve ait paranın bir yüzünde :

لا اله الا الله

محمد رسول الله

Ve etrafında :

بمعدن لولو في ٢٠ ن سمانه

Diğer yüzünde ise :

[*] Bay Ahmet Tevhid'in 14 Nisiran 1933 tarihli mektuplarından .

السلطان الاعظم
غياث الدنيا والدين
كيخسرو بن قلنج أرسلان

Yazıları vardır . ve tarihi 681 hicri
yılıdır . Yine Keyhusrev'in diğer bir
parasının yüzünde :

الملك الله

Etrafında :

ضرب بمدينة لولوه
في سنة - ستين و ستائة

Tışında ise :

السلطان الاعظم

غياث الدنيا والدين

ابوالفتح كيكسرو

بن قلنج أرسلان

Yazıları vardır . Tarihi hierî 675 dir
Ulukışlada eski para meraklısı bir
gençte gördüğüm şu parada Keyhus-
rev zamanında basılmıştır . Bunun da
bir yüzünde :

لا اله الا الله

محمد رسول الله

Etrafında :

ضرب بلولو في سنة سو سو ستائة

Tışında :

السلطان الاعظم

غياث الدنيا والدين

كيخسرو بن قلنج أرسلان

Yazılıdır . Tarihi hierî 677 dir .

\$

Selçukilerin ortadan kalkması
üzerine Anadolu'da beliren beylikler-
den birisi de Adanada Ramazan o-
ğullarıdır .

Ramazan oğulları 1378 - 1517
yıllarında müstakil 1588 yılına ka-
darda Osmanlılara bağlı olarak
beylik yapmışlardır . İşte bu tarih-
lerde Kilikya kapularının Ramazan
oğullarında kaldığı anlaşılıyor .

Ulukışlanın Barastal = Pos-
tallı köyünde Ramazan oğullarından
(1516 - 1568) yıllarında beylik
yapan Halil oğlu Pirî Mehmede ait
bir cami vardır .

Postallı köyünün imamında gör-
düğüm 24 Şaban 1296 tarihli berat
ile Mahkemei şeriyeden verilmiş
buyrultuda (Âli Ramazan zade piri
Mehmet paşa camii) deye kayıtlan-
mıştır .

Caminin mimarı kıymeti ve kita-
besi yoktur . Yalnız menberinde on
altıncı asır tezyinatının oldukça gü-
zel örnekleri vardır . Mahallî riva-
yete göre buralar piri Mehmedin
yaylağı imiş . Kâtip Çelebi de cihan-
nümada bu yaylaktan söz açmıştır .

Yavuzun Mısır seferinden Ulukış-
lanın yapılmasına kadar buralardan
Osmanlıların Mısır, Halep, Şam va-
lileri gelmiş , geçmiş hicî 1016 da Mısır
valisi olan öküz Mehmet paşa hanı
yaptırmıştır .

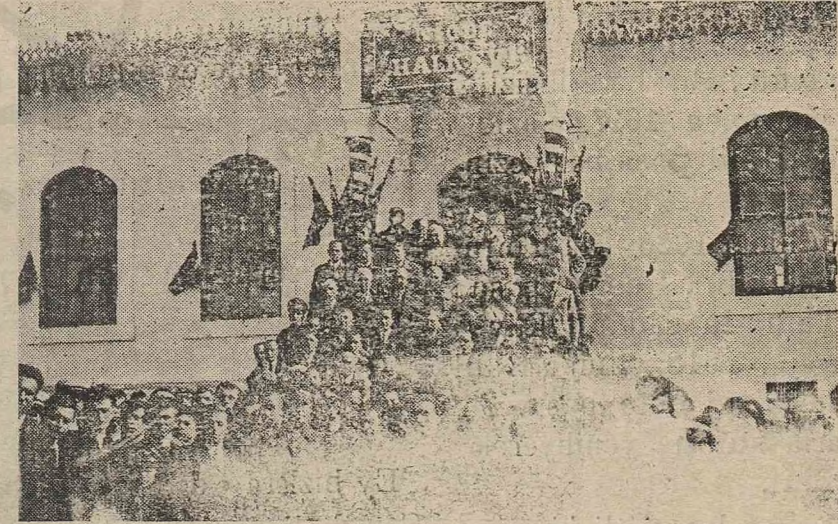
2

Ulukışlayı yaptıran . Kışlanın
yapısı ve Ulukışla mer-
kezinin kuruluşu

Kâtip çelebinin cihannümasında

ve diğer me hazlerimizde kati olarak
yazıldığına göre Ulukışla — büyük
hanı Mısır ve Halep Valiliklerin-
de ve iki defa baş Vezirlikte bu-
lunmuş olan damat öküz Mehmet
paşa yaptırmıştır .

yardımı ile bu isyanı bastırdı . Mısır
beylerinden Yusuf ile Kansunun (2)
baş vezirden aldıkları memuriyet
buyrultularını öküz Mehmet paşa din-
lemeyince tekrar isyan baş gösterdi.
Mehmet paşa bunları da tepeledi . Bu

Niğde Halkevi Dil Komitesi Mümessilinin Parti ta-
rihçesi Konferansı heyecanla dinlendikten sonra..

\$
Mehmet paşa enduruudan yetişen
baş vezirlerin yirmi sekizincisidir .
Kendisi İstanbulun Karagümrük
tarafında doğmuştur . Bir öküz nal-
bandının oğludur . Bunun için (öküz)
lakabı verilmiştir . (1) Yaradılışında
okumaya karşı kuvvetli bir istidat
vardı . Pek çabuk dile geldi 1567
yılında Enduruna alındı . Oradan
çıkınca memuriyet sırasıyle yük-
seldi . 1607 de Mısır valisi oldu .
Mısırdaki bir çok isimlerle halktan
alınan vergileri kaldırdı . Askerler-
den kimisi bundan dolayı azıttılar .
Mehmet paşa diğer sınıf askerlerin

(1) Ulukışlada « hanın taşlarını çekerken » ameleyi
teşvik için arabaya koşulduğu için « öküz
Mehmet » denildiği de söylenmektedir .

isyanların bastırılmasında azgın
askerlere gösterdiği şiddet yüzünden
kendisine (Kul kıran) Mehmet paşa
da denilmiştir . (3)

Mısırdaki Vali olduğu çağlarda ka-
rışık olan para işlerini de düzeltti . Ve
bir çok hayırlı yapılar yaptırdı .
Dört buçuk sene Valilikten sonra
İstanbul'a çağrılarak kendisine
(Kapudanlık) verildi .

Ve Ahmet .1. in kızı bayan Gev-
herle evlendirildi . 1613 de ikinci Ve-
zir olmuştu . Bir sene sonra Nasuh

(2) Tarihi atâda Tave adında biri isyan etmişti
deniliyor . (10 : 2 sahife 48

(3) Askere ozaman kıl a denilirdi . Kapu kolu —
kapu askeri gibi .
Hammer tarihi Mehmet Ata tercümesi .
Cilt 8 sahife 113

paşa yerine baş Vezir ve İran savaşına başbug oldu. 22 Mayıs 1615 de yola çıktı. Ordu, Maraş, Malatya Sivas, Niğde taraflarında kışladı. Kendisi de kışı Halepte geçirdi.

1616 Nisanında Halepten yollandı Gökşun, Akşar yoluyie gitti. R. an Mahcivan muhasara olundu. Bir vakti gösterildi. Dönüş asilerin bir çöğ. Sivas dan geçerken oldu. Bu beceriksizliği üzerine Mehmet paşa 1617 de azo- lundu. Yerine Halil paşa baş vezir oldu.

İşte bu yıl (hicri 1026) da hanın yapısı ikmâ olundu. Osman 2. zamanında sadrazat Ka- makamı olmuştur. 1618 Mehmet paşanın yerine Halil paşa baş vezir oldu. İranlılarla suhu yeniliyerek rahat yaşıyordu.

Fakat karşısına kuvvetli bir rakip çıktı. (Solak zade tarihi) nde (İstanköylü) diğer tarihlerde (gü- zelce yahut Çelebi) denilen Ali paşa donanma ile geldi. Osman 2. ye bir çok armağan ve mal getirdi. Öküz Mehmet paşa bunu günöledi. Bu mallar şimdi barışık olduğumuz Fransa ve Venediklilerden alınmıştır deye Fransız ve Venedik elçilerini tahrik etti isede dinlenmedi. Tekrar elinden sadaret mührü alındı. Ha- lep valiliğine gönderildi. Birinci kânun 1619.

Yeni baş vezir Ali paşa öküz Mehmet paşadan otuz bin altın al- madan yola çıkarmadı. Zavallı Mehmet paşa son olmuş o- larak Halebe gitti. Bu hasan- ı iki kere divan yapmada Halil pa-

— Rubaiyat —

— 21 —

Canın bugün teindedir snın, m dem,
O canın korku nedir beher â n?
— Minnet etme dostun olsa bülâ Hâtem!

— 22 —

Madem Felek altındas, düşün vesin!
Yâ ü ründes, sev, â nı sarış dâ n.
— Madem sen ö f, toprak sevin
toprak:
Yâ ü ründes, düşün is n, içinde-in!

— 23 —

E. bizlere « diyesiz! » diye atıp tutan,
Sen dinliyesen gıybet nedir, bil de utan!
— Senin Dinin bende yoktur, anıma,
düşün:
Önce kendi bulaşmaz mı Çamur
atın ?!

A. HAYYAT

öldü .

Kale suru tışında Şeyh Ebubekir zaviyesi yanında yaptırmış olduğu türbesine gömüldü. Birinci baş ve- zirliği Ahmet 1. zamanında iki yıl dört ay; ikincisi Osman 2. devrinde on aydır .

— Daha var —

M. Zeki Oral

Bayram ve Göz YAŞLARI

Bayram günlerinde beni en çok çeken şey çocuklardır. Sırtlarında sade fakat temiz elbiseler, ayakların- da yeni ayakkabılar, ellerinde hediye ve oyuncaklarla gülerek gezen ço- cukları seyretmeğe doyamam. Hele bir kaçı bir araya geldimi orası kakkabalarla çınlar. Bir de hava ba- har olursa ... Böyle zamanlarda ade- t ben de onlara bağırıp çağırmak, koşop oynamak isterim. Bazan onların temiz heyecanıyle, içten gelen sevinçleriyle coşarım. Bazan da kendi kendime düşünürüm; onlar için di- leklerde bulunurum.

Dilerim ki: her gözüme ilişen ço- cuk böyle temiz geyinmiş olsun. İsterim ki: Hepisinin gözlerinin içi gülsün, yüzlerinden sönmeyen tebes- sümler aksın. Yine isterim ki her Türk yavrusu bir ağzımsı gibi hep birden gülsün, bir kalbimsi gibi hep birden sevinçle çarpsın; yüzlerinden saflık içlerinden coşkunluk taşsın. Ve da- ha onlar için neler neler dilerim..

Fakat... Ne yazık ki bu isteklerim ekseriya düğün halinde boğazıma tikanıp kalır. Ozaman gözlerim do- lar, içlerim ağlar. Çünkü: Çok defa etrafa neşe saçan süslü püslü bir çocuk kafilesi yanında, bunların içi- ne karışmaktan korkan, ürkek bakış- larla daima onlardan köşe bucak kaçmağa uğraşan çocuklar görürüm. Bunların bazısının bacaklarında, dizleri görünen yamalı bir pantolon, kiminin ayakta sıska bacaklarının

sürükleyemeyeceği kadar büyük bir ayakkabı eskisi var. Çoğunun altı delik pabuçlarından çoraplarının yırtığı görünür. Bu çocukların elle- ri de mideleri gibi boş. Renkleri uçuk, gözleri çökük; yüzlerine bakar sanız iç burkulmalarını sükûtle dile getirmiş çizgiler görürsünüz. Onla- rın bir çok şeyler söylemek isteyen bu sükûtleri, ürkek bakışları, derin derin iç çekişleri insan yüreğini ne kadar burksa yeridir.

Kim bilir bu yavrucukların tat- min edilemeyen nekadar ihtiyaç ve arzuları vardır. Bu arzular çocuk kalblerinde ne onulmaz yaralar, ne unutulmaz acılar doğurmuştur. Ve kim bilir nasıl onları yataklarında sessiz sessiz ağlatmıştır. Onlar için bugünler bayram günü değil, gizli gizli göz yaşı akıtmak günü- dür.

Sorarsanız bir çoğunun mal'ül bir babanın oğlu, bir kısmının bu topraklar için can vermiş bir şehidin kızı, bazısının bir kadının çocuğu, bazısının da evini zor geçindiren bir köylünün veya bir işcinin yavrusu olduğunu öğrenirsiniz. Lâkin hepsi bu toprağın, b ülkenin malı, bizim, kendimizin çocukları ve bizim iç acı- larımızdır. Bunların göz yaşlarını silmek, bükülmüş başlarını doğrult- mak, kanayan kalblerini sarmak bi- ze düşen bir borçtur. Madamki on- lar bu toprağın çocuğudur, o halde sevinçli günlerde herkes gibi gülmek en tabii haklarıdır.

— GÖZLER —

— 8 —

Kastamonu, San'a Semerkant, Niksar,
Yozgatla Kırşehir hem Karahisar,
Çin maçın, Sinobu Tosya ne ki var;
Vanı hem Şirvanı değer gözlerin.

**

Sevda dikenidir kirpiğin cana !
Battı ta kalbime kanım içer ya !
Mahmurlanmış baygın baktıkça şeha !
Ol şehri Revanı değer gözlerin .

**

Gönül minnettarı lütfu keremin ;
Ruha gıda verir büyü perçemin,
Dertlere dermandır ol gonca femin,
Bir dahi Fızanı değer gözlerin.

Yozgatlı Hizbi
Derleyen : M. Z. Oral

Böyle günlerde — bir kısmının
olsun — gülmeyen yüzlerini güldür-
meğe, dinmeyen göz yaşlarını din-
dirmeğe uğraşan « Çocuk Esirgeme
Kurumu » olduğunu düşünerek bir
parça teselli buluyoruz . Gönül iste-
yor ki böyle pek çok Kurumlarımız
olsun . Yarının temel taşları
bu yavrulara sıcak kucaklarını aç-
sın . Ancak o zaman bütün yavru-
larımızın bir ağızmiş gibi güleceği-
ne bir kalbmış gibi çarpacağına
kaniyiz .

Cavid Alp

Öz dilden Halk söylevi :

(Akpınar) a !

Pınar bizim güçlü, gürbüz çağımız,
Pınar bizim öz yürekte yağımız,
Pınar bizim yaylamızdır, bağımız,
Ona göçer obaların ecesi !.

**

Gün çavarken günerlerden havaya,
Akışırklar renkleri sudan ovaya,
Şen cıvıltı çöker her bir yuvaya,
Buna derler lirik aşkın hecesi !

**

Göçmenlerim akın, akın geçerler;
Konuklanır pınarımdan içerler,
Her biri bir türlü değim biçerler,
Aakpınarım pınarların yücüsü!

**

Pınar giyer asıl yeşil bereyi,
Onlar süsler bunca dağı, dereyi.
Sonra kızlar çeker cingil, cereyi;
Burdan içer boz kurtların nicesi!.

**

Ergin erler otağına kurulur,
Hâl, hatırlar birem birem sorulur,
Akpınarım akar, akar durulur;
Burda geçer yıldızların gecesi!.

**

Saygı ilet « Akpınar » ım Ulasa,
Hasan dağı, Erciyese, Toroşa;
« Halk söylevi » varmı ? diye sorulsa;
« Eyup sungur » Ozanların cücesi!.

E. S.

isteriz

- Yurdun tinli değışimcilerine -

Masal bu ya, bir gün Us « şöy-
le gezeyim. » demiş;
Sügürle bir bahçede karşılaşmış..
— Tuhaf iş!

Hanı öyün artmazdı, bu çıkış ne,
a beğim ?!

Diye sügür gülünce konuşma alevlenmiş;
— Çok mudur ben yorguna bu
düşkü, A bebeğim ?!

Sen gibi eğlence yerastlayışım epey iş..
— Hangi kafadan taştın, kim bi-
li, a dümbelek!

— Sen kertenî pek aştın, Tubadan
düşmüş kelek!

— Yordüğün kafalardan binde ka-
çını ondun ?!

— Sen, kafana sığmıyan yanlış
bir çapa kondun!

— Ben bir ulus kuşuyum, kondüğüm
baş yükselir;

kendini beğenmişe belki sözüm vız gleir.
— Ben de ulus kuşuyum, konu-
ğum baş ışıldar;

Güneşler yaratırım, karanlık beni sıkır
— Ben tılsımım, damlaya göler
sem engin olur;

Bir eşek kafasında tünese zengin olur!.

ne — !!

— Somurtup kalacaktın, ya o ça-
lının neye?

— Eneziyemem ki ben o kafaya girmeğe

**

Atam oğlu « Putunu kendi yapmış
ve tapmış. »

Bodur akli ermemiş, ne çıkmaz-
lara sapmış!..
Özü gibi tükenmez kaynağı görme-
miş te
Varlıklar kaynağını sanıvermiş gü-
neşte
Bilmemiş ki tüm yazıt, baştaki ta-
sındadır;
Tapınılacak güneş, kendi kafasındadır.
Dirime yönler veren ışıklar, ordan
doğar;
Işıksız dirimleri karanlık, yokluk
boğar.
Bilgi, erdem, gerçeğe özden düşkün o-
lanlar;
Saçma inanışları gülünç, yavan bu-
lanlar;
Kafasında putlara yer vermezler
isteriz;
Atamlık göklerinde ışık, güner is-
teriz !..

Cevat İdil

Us : Akıl
Sügür : Baht, tâlih .
Öy : Vakit
Düşkü : Tesadüf, nasip .
Çap : Bahs, mebbas
Uluş : Devlet
Enezimek : Tenezzül etmek
Yazıt : Sır
Tüm : Bütün
Tinli : Canlı
Değişimci : İnkılâpçı

Hikmetli fikirler ve NÜKTELİ SÖZLER SERİSİNDEN

Toplayan : A. M. Kaymak : İzmir

20 — Sevdiğin zanan korkun, se-
vildiğin zaman kork . Çünkü : aşk
ancak o zaman vahim olur .

Sente vermon

21 — Kadın sevdiği zaman ço-
cuk gibidir : elinden tutulmadan
yürüyemez . Fakat sevmediği
zaman şeytana yolunu şaşırtır .

Rahip Göbün

22 — Yılan balığını kuyruğun-
dan, kadın kısmını dilinden yaka-
layan bir adam bir şey tutmamış
demektir .

Darbi mesel

23 — Allah kadınların dehasını
kalplerine vazetmiştir .

Lamartin

24 — Kadınlara üç şey sorma-
malıdır . 1 yaşı, 2 ailesi, 3 arzusu
?

25 — Aşkta, harbin aksine olarak
galip taraf firar eder .

Napolyon Ponapart

26 — Dünyada üç şeye bekçilik
etmek güçtür : Kal'aya, hazineye
bir de kadına .

Aleksi

27 — Kadına sır tevdi etmek
cam altında bankanot saklamağa
benzer .

?

28 — Aşk nadiren mes'ut olur;
fakat düşündüğü daima sadettir .

Herbert Spenser

Halk edebiyatı

— Ortaköylü Tahiriden parçalar —

Nazlı dilber yüzüme gülse benim gön-
lümcedir.

Vuslat edip yanımağ else benim gönlüm-
cedir.

Naz ile gelse yanıma, ülfet etse günbegün;
Ol adüvler sararıp solsa benim gönlüm-
cedir.

**

Taze gonce gibi bir açılsa yanakta gülleri,
Nutkedince şakısa bülbül düşer ol dilleri.
Kameti bâlâ hemin pek ince olsa belleri,
Gayet ile ârifan olsa benim gönlümcedir.

**

Ruzü şep yanıma gelse naz ile etse niyaz,
Gerdanında benleri zühre gibi etse âvaz,
Kaşı tarrar gibi olsa memesi süten beyaz,
Busederken ağzıma dolsa benim gönlüm-
cedir.

**

Tahirî der ol cananı hiç yanımdan ayrı-
masam,

Bir kelâm söyleyip hiç aslâ gönlün
kırmasam;

Gece gündüz boynum eğip köşelerde
durmasam,

Kendi kendinden gelip bulsa benim gön-
lümcedir.

Derleyen : M. Elmacı

29 — Aşkını ciddi surette redde-
den kadın sadece hayır der . Bu
hususla izahat vermeğe kalkan
kadın ise daima ikna idilir .

Alfred döküse

— Daha var —

Maksim gorki

[SERSERİLER]

Büyük Hikâye :

B. S.

Malva

— Geçen nüsha lan devam —

Grebentehikov Deniz olun, sa-
tin kuramının her karadön-
mesabesinde ki u buranın koru-
yucusu Vasili Legoglev bir ge-
minin gâjjesinde uzanmıştı . Yü-
zü koyun, başı avuçlarının
içindeydi . Denize ve karşı kıyının
güç seçilir ince çizgisine bakıyor-
du . Uzaklarda, su üzerinde, siyah
bir leke oynamakta idi . Ve Vasili
bu, şimdilik belirsiz noktada,
büyüyüp yaklaşmasını, içinde bir
sevinç duyarak seyrediyordu .

Dalgaların göz kamaştırıcı kes-
kin parıltılarına gözlerini kırpa-
rak gerindi, memnundu : Malva
geliyordu . Şimdi sahile atılacak
ve göğsünü oynata oynata, onun
aklını başından alan kıvrak kah-
kahalarla gülecekti . Vasiliyi, kuv-
vetli, yumuşak kolları arasına
alacak Martıları ürkünün gür
sesiyle ona geldiği yerin, kıyının
havadislerini verecekti . Beraber
mükemmel bir balık çorbası içe-
cek ve tatlı tatlı konuşup şakalaşır-
ken rakılarını alacaklardı . Gurup-
ta bisküvitle sıcak çay içecekler
ve yatacaklardı . Bu her pazar ve
yortu gününe mahsus programdı .

Fecirde onu, sabahın serinli-

ELMALIKLARDA MEHTAP

Göklerden yerlere nur seli indi,
Ağaçlar o nurda libas giyindi.
Bahçem yüreği pek az tekindi,
Koyuna bir alay periler sidi.
Sandım ki Apollun burada şindi.
Hüsnile Aşka âyin yapıyor.

**

İşven dahan . Atı pek seri .
Her taraf beşeli, her taraf şirin .
Barda mı sevişti Ferhadla Şiri ?
Gönül bu muhteşem, bu canlı şiirin
İnceliklerine dalarak derin
Zavkin semasına akın yapıyor..

C. İDİL

Şiyle uyşuk denize götürürdü .
Malva: gözleri yarı kapalı dümene
oturur ve kendisi de ona bakarak
küreklere sarılırdı .

Ah ! O bu zamanlarda nekadardır
tuhaf ve karni tok bir kedi kadar
sevinli olurdu . O gün, sıcağın,
Martılar bile baygın bir baldeydi-
ler . Bir kısmı gagaları açık, ka-
natları düşük kuma sıralanmış,
bir kısmı da, o her vakitki vahşi
canlıklarının aksine sessiz, dal-
galar üzerinde çalkalanıyorlardı .

Vasili, Malvanın kayıkta tek
başına olmadığını gördü . Yoksa
(Serajka) yine mi takılmıştı ?..
Kumun üzerinde ağır ağır döndü,
oturdu, ellerini gözlerinin üstüne
götürerek yabancıyı seçmeğe uğ-
raştı .. Malva dümendeydi .. Kü-

rekteki Serajka değil; çünkü sandal güçlü fakat acemi bir pazuya uymuş. Malva, yanındaki Serajka olsa dümene oturmak lüzumunu görmezdi.

Vasili sabırsızlıkla bağırdı :

— Hey !..

Martılar ürktüler ve dalgın hallerini bıraktılar.

Sandalın Malvanın gür sesi cevap verdi :

— Hey ! hey !..

— Yanındaki kim ?..

Sakin havada; keskin kahkaha dalgaları yayıldı.

Vasili yavaş bir sesle :

— Şeytan karı !. Dedi ve suratını asarak yere tükürdü.

Merak içindeydi. Sigarasını sararken hızla yaklaşan yabancılar ensesini ve sırtını tetkik ediyordu.

Kürekerin suya çarpmasından çıkan ses havaya yayılıyor ve Kum, merakından çirpınan bekçinin ayakları altında gıcırdayıyordu.

Malvanın yumuk yüzünde görmeğe alıştığı tebessümü seçebilecek kadar yanaşmıştı, bağırdı :

— Yanındaki kim ?.

Kadın gülererek mukabele etti :

— Bekle, şimdi görürsün.

Kürekteki döndü ve oda gülererek Vasiliye baktı. Bekçi kaşlarını çatı; o, bu çocuğu tanıyacaktı.

Malva kumanda verdi :

— Çek daha hızlı !.

Küreklere öyle bir kuvvet dayandı ki sandal büyük büyük bir dalga kabartısıyla beraber kumların üzerine fırladı; yana eğildi ve dalga, gülererek engine koşarken

muavzenesini buldu.

Kürekeci sahile atladı, Vasiliye doğru yürüdü :

Sabahlar, baba !.

Vasili sevincinden çok şaşkınlık gösterir bir sesle bağırdı :

— İyakov !

Arkası arkasına üç defa sarmaştılar neden, sonra Vasili'nin hayretine sevinç ve endişe karıştı.

Belliydi zaten ... Beklenmeyen bir şey olacaktı ... İçimde bir sıkıntı ... Deme, sen hâ ?.. Ne yaptın bakalım ?.. Ben önce : (Serejka-mi ?) deye düşündüm . Fakat; sonra anladım, o değil ... demek, sendin ?.. Bir eliyle sakalını okşıyor o biriyle havada jestler yapıyordu.

İçinde, kemirici bir, Malvaya bakmak isteği vardı. Fakat oğlunun neşeli gözleri üzerinden ayrılmıyor ve bu onu sıkıyordu.

Böyle güçlü ve yakışıklı bir çocuğun babası olmak gururu, metresiyle karşı karşıya bulunmak endişesiyle çarpışmaktaydı. Olduğu yerde tepiniyordu. İyakofa cevabını beklemeden, ardı arası kesilmeyen sorgular soruyordu. Kafasının içinde her şey alt üst olmuştu.

Malvanın alaycı bir sesle söylenen şu sözlerini işitti, büsbütün alıktı.

— Tepinsene Sevincinden !.. İçeri götür de misafirinin karnını doyur.

Gözlerini çevirdi .. Dudaklarında, kendisine yabancı olmayan alaycı tebessüm dolaşıyordu.

HAYAT

Yüregimi açsalar görünür bin bir yaram,
Bin bir yaralı kalbe nasıl sığsın hatıram?
Varlığım la hükmettim, lanellememiş
hayat !..

Hiç bir şeyden ürmedim yürüdüm adım
adım
Sık çapraşık yollarda koştum da
yorulmadım.
Beni kısa yollarda, gemirmiş yemiş
hayat !

İçerimde fırtına, ruhum unuman olmazmış
Damarlarım kuruyup yaralar oyulmazmış
Bir defacık gönlüme eğer sineymiş hayat.

kan olmuş'ta yaşlarım kaplamış gözlerimi
Bu kızılık sarınca en sarsılmaz yerimi
Boyun eğdim önünde : ben : den yü-
ceymiş hayat.
Özdoğan Sami

ÇALIŞKAN GENÇLERİMİZE

Ey siz, yarın'nın gaşyeden ümidleri,
gençler!
İlmin hamurundan yuğurulmuş öz
emekler!
Âtiye tulûlar adayın kutlu güneşler!
Ey, ülkülü yurt ordusu, ey canlı
gönençleri
Millet sizi, bilgiyle bezensin diye bekler

En doğru gören viedanınız coşmuş
olup ta
Görmekte ise gayemizin arşını cidden
Takdir eder iz'amınızı; hem bu hususta
Mefkûrenizin fecrini tebşir ile şimden
Tebriklerimi, vedile, candan suna-
rım ben.
Cevat İdil

Her zamanki taze, tombul vücudu şu dakikada ona hem garip hem de yep yeni bir şekil arzlemekteydi.

Malva yeşil gözlerini babadan oğula gezdiriyor ve dişlerinin arasında karpuz çekirdeği kırırıyordu. İyakovun yüzünde silinmez bir gülümseme vardı; ve balıkçıya yüz yıllar kadar uzun görünen bir kaç saniye içinde sessiz kaldılar.

Vasili :

— Ben, şimdi geliyorum, dedi.. Güneşte durmayın .. Gidip su getireyim. Yemek pişiririz .. Sana bir balık çorbası yidireyim, İyakov !. Haydi, siz rahatınıza bakın.. Bir dakıkaya kalmaz buradayım.

Kulubenin yanında, yerdeki bir tencereyi kapı ve uzun adımlarla ağların arasına daldı, kayboldu.

Malva ve genç takibettiler.

Kadın, İyakovun iri vücuduna yan gözle bakarak söylendi :

— Eh ! Yavrum .. işte, seni babana kavuşturdum.

— Genç adam, kıvrıcık, kumral bir sakalla çevreli yüzünü Malva-ya çevirdi ve gözleri parlayarak cevap verdi :

— Evet, kavuştuk !. Burası ne iyi, ne güzel deniz !

— Bitmedi —

ZABITA MEMURLARINA ADLİ BİLGİLERİNİ ÇOĞALTMAK

İçin Konferanslar

— 2 —

ADLİYE TEŞKİLÂTI

Kulagınıza çok sık gelen bir söz vardır. (Hakimiyet milletindir.)

Hakimiyet; üstünlük, nüfuz demektir. Bunun millette olması herkesin istediğini istediği şekilde yapması demek değildir. Böyle olursa sulh ve sükûn yerine anarşı, karışıklık kaim olur.

Hakimiyetin millette olması tek bir şahsın yahut bir zümrenin rey istediği şekilde hareketi değil milletin müşterek ruhundan gelen akislerin, umumî arzuların esas tutulması üstün olması demektir. Millet bu arzularını kendi hakiki mümessilleri olan Sayıtları vasıtasıyla bildirir ve Büyük Millet Meclisinde birlikte aleni görüşmelerin sonunda bir kanuna bağlanır. Bu kanunların tatbiki muayyen usullere uygun surette Millet namına hüküm vermeğe salâhiyetli müstakil mahkemelere aittir. Mahkemelerin istiklâliyeti, verilen hükümlerin hiç bir makam ve şahıs tarafından bozulamamasından ileri gelir. Teşkilâtı esasiye kanununun 57 inci maddesinde (Hakimler bilcümle davaların muhakemesinde ve hükmünde müstakil ve her türlü müdahaleattan azade olup ancak kanun hükmüne tabidir. Mahkemelerin mukarreratını Türkiye Büyük Millet meclisi ve İcra Vekilleri heyeti hiç bir vechile tebdil ve tegayyür ve te-

hir ve infaz ahkâmına mümanaat edemez) dir.

Teşkilâtı esasiye kanununun kaza kuvvetine verdiği bu ehemmiyet tefriki kuvvanın zaruri bir neticesidir. Zira Paskalın meşhur bir sözü vardır. (Kuvvetsiz Adalet âciz, Adaletsiz kuvvet zalimdir) der. İcra kuvvetini zülûmden kurtarmak için Adalere ihtiyaç olduğu gibi Adaleti de âciz kalmaktan vikaye için kuvvete ihtiyaç vardır. Bunu basit bir misale izah edelim. Vazife-i adliyesinden birini yapan jandarma neferinin kanun ve mesuliyet hükümlerinden hariç kaldığını bir an tasavvur ederseniz o şahsın keyfi hareketleriyle ne kadar zultimkâr olacağını anlamış olursunuz. Buna mukabil mahkemeden çok adilâne bir hükmün sudurunu düşünün; bu hüküm birisinin hapsini yahut malının haczini icap ettiriyorsa bunu yapacak zabıta kuvveti olmayınca ortada mahkemenin verdiği adalet hükmünün bir kıymeti kalmaz. Hükümlerin ehemmiyeti onların infazı ile artar. Mamafî bizim devlet teşkilâtımıza göre teşriî, kazâî ve icraî kuvvetler birbirlerine sert bakar vaziyette değildirler. Bilâkis kabil olduğu kadar imtizaç ettirilmiş bir şekildedir.

Kazâî kuvveti tecelli ettiren, mahkemelerin adilâne hükümleridir. Mahkemelerin teşkili, hususi kanuna tabidir. Bu cihette teşkilâtı esasiye kanununun 53 ncu maddesinde (mahkemelerin teşkilâtı, vazife ve salâhiyetleri kanunla muayyendir) diye yazılıdır. Mahkemelerin idaresi ise Adliye Vekâletinin vazifelerine dahildir.

Abone:

Yıllık : (100) Kuruştur .

Altı aylık : (60) «

Tanesi (10) kurustur